



# HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 2. november 2023

---

**Sag BS-1971/2023-HJR**  
(2. afdeling)

Civilstyrelsen (tidligere Sydøstjyllands Politi)  
(advokat Inge Houe)

mod

A  
(advokat Kim Stensgård, beskikket)  
og  
B  
(advokat Kim Stensgård)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Herning den 29. juni 2021 (BS-38557/2020-HER) og af Vestre Landsrets 10. afdeling den 8. april 2022 (BS-25729/2021-VLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Michael Rekling, Oliver Talevski, Kurt Rasmussen og Julie Arnth Jørgensen.

## **Påstande**

Parterne har gentaget deres påstande.

Med virkning fra den 1. januar 2021 har Civilstyrelsen overtaget behandlingen af alle spørgsmål vedrørende regreskrav efter offererstatningsloven.

## **Supplerende sagsfremstilling**

*Skadelidtes beskrivelse af hændelsen*

C har i forbindelse med sin besvarelse af et spørgeskema fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring den 16. oktober 2015 udarbejdet og indsendt et notat om hændelsen, hvoraf fremgår bl.a.:

”Jeg har arbejdet som specialklasselærer siden aug. 99 i X Kommune.

D. 19. maj 2014 er jeg vikar i vores udskolings-specialklasse (15 elever med forskellige diagnoser i alderen 14-19 år). Til stede er en anden lærer med ansvar for klassen, D, og vi beslutter at tage klassen med på en gåtur, hvilket de holder meget af, da der ikke er en vikarplan til timen.

På vej ud af døren henvender en anden specialklasselærer sig til os. Hun spørger om vi kan tage en ekstra elev med på turen. Han er tidligere specialklasseelev, men er på dette tidspunkt inkluderet i en 6.kl. 6.klassen er på lejrskole, og da man ikke har ville tage ansvar for denne elev på lejr-turen, bliver han ”taget sig af” på skolen. Eleven er positiv indstillet på at deltage på gå-turen. Hverken D eller jeg har relation til eleven. Eleven er omkring 13 år og almindelig af bygning.

På vej ud af skolens område laver ”eleven” optrin. Holder døren, så de andre elever ikke kan komme ud og smækker med skraldespandslag langs en p-plads. Efter kort tid opsøger eleven en af de andre elever, en ældre dreng, fra udskolingsklassen. Han er provokerende i sin omgangstone og prøver at fremprovokere en reaktion fra denne. Jeg bruger mit kendskab og gode relation til den ældre dreng, så han forholder sig i ro og ignorerer provokationerne. Samtidig prøver jeg at aflede opmærksomheden fra konflikten for den anden elev.

Da vi er kommet en lille kilometer væk fra skolen, finder han en lang tyk kæp i et hegn, som han giver sig til at slå efter den ældre elev med. Han rammer ham først over hånden og bagefter slår han ham over kinden med kæppen. Da jeg her efter tager en arm rundt om eleven med kæppen og siger: jeg synes vi skal vende om gå tilbage på skolen, retter han sit angreb imod mig. Jeg får mange slag på kroppen med kæppen. Han er meget gal og er ikke til at få kontakt med. Jeg skubber ham fra mig og råber: ”gå hjem til skolen”, og ”stop med at slå”. Eleven fortsætter med at angribe mig med kæppen og jeg værger for mig.

D får den ældre dreng og resten af gruppen i sikkerhed længere oppe af en villavej. Imens fortsætter den anden elev sit raseri. Han trækker mig i mit lange hår, så jeg ryger baglæns ned på asfalten, hvor han sparket mig inden jeg kommer på benene igen. D kommer tilbage for at hjælpe mig. Han bliver også slået. Eleven løber her efter ind i en have, og vi tror han er smuttet sin vej. Pludselig kommer han ud fra en væg med en

stor sten i hånden, som han går direkte og truende hen imod mig med. Han er helt i affekt og jeg kan ikke kommunikere med ham. Jeg råber: "læg stenen", men han træder længere frem imod mig og jeg tænker, det her kommer til at gå helt galt, jeg risikerer at dø. Han kaster stenen og rammen ikke. Eleven løber ind i haven igen for at hente flere sten. Dette gentager sig et par gange og på et tidspunkt kommer han ikke igen."

### *Syn og skøn*

Speciallæge i psykiatri Kurt Bjerregaard Stage har i skønsrapport af 8. august 2023 besvaret en række spørgsmål om skadelidtes sygdomsforløb efter episoden den 19. maj 2014. Af erklæringen fremgår bl.a.:

#### *"Spørgsmål 1:*

Skønsmanden bedes oplyse, om C efter hændelsen den 19. maj 2014 har klaget over psykiske gener?

Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende, bedes skønsmanden oplyse, hvilke psykiske gener, der er klaget over og hvornår?

#### Svar på spørgsmål 1:

C har efter hændelsen 19. maj 2014 klaget over psykiske gener. Ifølge speciallægeerklæring fra 8. juni 2016 har C i dagene efter hændelsen udviklet angstfænomener, søvnforstyrrelser, mareridt, vagtsomhed og flashbacks. Inden for de første 6 måneder efter hændelsen, har patienten også haft reduceret stemningsleje og undgåelsesadfærd. Der har i samme periode været uspecifikke fysiske gener i form af træthed, tinnitus, svimmelhed og periodiske influenzalignende symptomer. Der er også beskrevet kognitive forstyrrelser med nedsat hukommelse og koncentrationsevne.

#### *Spørgsmål 2:*

Skønsmanden bedes oplyse, om de gener/symptomer, som er anført under besvarelsen til spørgsmål 1, er symptomer på PTSD?

#### Svar på spørgsmål 2:

Det psykiske traume, som C har været udsat for, skønnes at være af exceptionelt truende eller katastrofeagtig natur, som vil medføre kraftig påvirkning hos praktisk talt enhver. A-kriteriet for PTSD er dermed opfyldt. Dette sammenholdt med den symptomkonstellation, som C har udviklet inden for de første 6 måneder efter hændelsen, peger entydigt på, at C har udviklet PTSD. Anden alvorligere psykopatologi er udelukket ved to speciallæger i psykiatri.

De angstfænomener og kognitive forstyrrelser som patienten samtidig har udviklet, skønnes at være en direkte følgevirkning af PTSD og ikke selvstændige psykiske lidelser.

*Spørgsmål 3:*

Skønsmændene bedes oplyse, om der er grundlag for at konstatere, at C kan diagnosticeres, som lidende af PTSD. Hvis der ikke er grundlag for diagnosen PTSD, anmodes skønsmændene om at oplyse, hvilken diagnose der da er den relevante?

Svar på spørgsmål 3:

Spørgsmålet er besvaret under spørgsmål 2.

*Spørgsmål 4:*

Skønsmændene bedes oplyse, om der i henhold til ICD-10 diagnose systemet er en tidsmæssig grænse for, hvor længe efter en hændelse, at symptomerne på PTSD skal have vist sig, for at der er lægeligt grundlag for at fastslå, at en konkret hændelse har udløst PTSD?

Svar på spørgsmål 4:

Ifølge ICD-10 skal symptomerne på PTSD have optrådt inden for 6 måneder efter den traumatiske oplevelse.

*Spørgsmål 5:*

Skønsmændene bedes oplyse, om C's tidligere sygemelding med stress i flere måneder i årene 2003/2004, herunder lidelser som følge af søvndeprivation, helt eller delvist kan have indflydelse på C's psykiske gener i dag.

Svar på spørgsmål 5:

En tidligere stressperiode 10 år før C's aktuelle traume, skønnes kun i mindre grad at have indflydelse på udvikling af PTSD. Det skønnes, at C ville have udviklet PTSD i stort set samme omfang som aktuelt selv i fravær af den tidligere stressperiode.

*Spørgsmål 6:*

Skønsmændene bedes oplyse, om den store arbejdsbelastning, som C var udsat for, fra sommeren 2014 og indtil maj 2015, helt eller delvist kan have indflydelse på C's psykiske gener i dag.

Svar på spørgsmål 6:

C har haft stressende arbejdsforhold i 2014 til 2015 sammenfaldende med udvikling af PTSD. De stressende arbejdsforhold kan i nogen grad

have medvirket til at forstærke og vedligeholde C's PTSD. De stressende arbejdsforhold er over tid stabiliseret, men trods det er C's PTSD-symptomer stadig til stede. Det tyder på, at det psykiske traume den 19. maj 2014 er den overvejende årsag til udvikling af PTSD. De stressende arbejdsforhold i 2014 til 2015 skønnes derfor kun at have mindre indflydelse på C's tilstand i dag.

*Spørgsmål 7:*

Skønsmændene bedes oplyse, hvordan C's psykiske gener, beskrevet i Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse 27.02.2018 og den psykiatriske speciallægeerklæring af 08.06.2016 er fremkommet.

Svar på spørgsmål 7:

De psykiske gener beskrevet i Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse 27.02.2018 og den psykiatriske speciallægeerklæring af 08.06.2016 skønnes fremkommet som direkte følge af C's psykiske traume den 19. maj 2014.

*Spørgsmål 8:*

Skønsmændene bedes oplyse, om det er mest sandsynligt, at C's psykiske gener beskrevet i Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 27. februar 2018 og den psykiatriske speciallæge erklæring af 08. juni 2016, skyldes hændelsen den 19. maj 2014, eller om det er mest sandsynligt, at generne skyldes andre forhold, henset til tidspunktet for genernes forværrelse?

Svar på spørgsmål 8:

De psykiske gener beskrevet i Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse 27.02.2018 og den psykiatriske speciallægeerklæring af 08.06.2016 skønnes fremkommet som direkte følge af C's psykiske traume den 19. maj 2014. Andre forhold skønnes kun at have mindre betydning for sygdomsudviklingen.

*Spørgsmål 9:*

Besvares spm. IA bekræftende, hvorved skønsmændene finder at ICD-10's diagnostiske kriterier er afløst af de som er introduceret ved ICD-11, bedes skønsmændene besvare om det er sandsynligt, at C falder ind i den gruppe bestående af ICD-10 diagnosticerede PTSD-tilfælde, som ikke opfylder kriterierne for en PTSD diagnose ifølge ICD-11 (der henvises til vedhæftede bilag 1)

Svar på spørgsmål 9:

Det skønnes, at C opfylder kriterierne for PTSD både i henhold til ICD-10 og ICD-11.

...

*Spørgsmål IA:*

Skønsmanden bedes i forlængelse af spørgsmål 4 oplyse, om ICD-10 er afløst af ICD-11, idet der dog i Danmark afventes systemmæssig understøttelse (IT mv.), og om de diagnostiske kriterier i den forbindelse er ændret.

Svar på spørgsmål IA:

ICD-10 anvendes fortsat i Danmark i klinisk arbejde i psykiatrien. Vi afventer aktuelt en valideret dansk oversættelse af ICD-11, og indtil en sådan haves, kan ICD-11 ikke implementeres klinisk.

Der er mindre forskelle ICD-10 og ICD-11 imellem, hvad angår PTSD-diagnosen. Det skønnes dog, at C opfylder kriterierne for PTSD både i henhold til ICD-10 og ICD-11.

*Spørgsmål IB:*

Skønsmanden bedes oplyse, om det er mere sandsynligt, at C ikke ville have udviklet sin psykiske lidelse, jf. svaret på spørgsmål 1 og 2, uden hændelsen den 19. maj 2014, end at hun ville have fået lidelsen under alle omstændigheder.

Svar på spørgsmål IB:

Det skønnes usandsynligt, at C ville have udviklet PTSD uden hændelsen den 19. maj 2014."

*Personlige oplysninger*

Det fremgår af Skattestyrelsens årsopgørelse for 2021 vedrørende A, at hans samlede personlige indkomst i 2021 var 90.480 kr.

Direktøren for Erhvervsskolen Z, E, har den 3. februar 2023 afgivet udtalelse vedrørende A. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

"A er elev på tredje år på Erhvervsskolen Z, som er et uddannelses og bo-tilbud for udsatte og sårbare unge.

Han er i gang med sit sidste år på den særligt tilrettelagte uddannelse (STU). En STU tilbydes unge der ikke har evner og mulighed for at tage en ordinær uddannelse. A er som et led i det tredje år, i afklaring til fremtidig beskæftigelse og boligsituation. Hans fremtidige beskæftigelsesgrad er uafklaret, og på nuværende tidspunkt vurderes det ikke, at han vil blive selvforsørgende.

Dette skyldes A' kognitive udfordringer som har betydning for hans forarbejdningshastighed og evne til at tage imod flere beskeder på én gang. A har desuden væsentlige udfordringer med at både læse, skrive og regne. Et eksempel herpå er, at han får massiv hjælp til at forstå og handle på beskeder fra offentlige myndigheder.

A har været i flere praktikforløb for at afklare arbejdsevnen, og skulle det ikke lykkes endeligt at afklare ham, vil han efter uddannelsesforløbet, være på offentlig forsørgelse.

A er fortsat på uddannelseshjælp, han har ca. 2200 til sig selv når han har betalt husleje og kost for hans uddannelsesophold på Erhvervsskolen Z."

## Retsgrundlag

### *Erstatningsansvarsloven*

Erstatningsansvarslovens § 24 og § 24 a lyder:

"§ 24. Erstatningsansvar kan nedsættes eller bortfalde, når ansvaret vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt. Ved afgørelsen skal der tages hensyn til skadens størrelse, ansvarets beskaffenhed, skadevolderens forhold, skadelidtes interesse, foreliggende forsikringer samt omstændighederne i øvrigt.

Stk. 2. Under tilsvarende betingelser som angivet i stk. 1 kan der ses helt eller delvis bort fra skadelidtes medvirken til skaden. Ved krav om erstatning til den, der har mistet en forsørger, gælder det samme om af dødes medvirken.

§ 24 a. Barn under 15 år er erstatningspligtigt for skadegørende handlinger efter samme regler som personer over denne alder. Dog kan erstatningen nedsættes eller endog helt bortfalde, for så vidt det findes billigt på grund af manglende udvikling hos barnet, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, derunder navnlig forholdet mellem den skadegørendes og den skadelidendes evne til at bære tabet og udsigten til, at skaden kan fås godtgjort hos andre."

### *Hæftelse for børns erstatningsansvar*

§ 1, stk. 1, i lov om hæftelse for børns erstatningsansvar og om skærpet erstatningsansvar for anstiftere og ledere af opløb (tidligere lov om hæftelse for børns erstatningsansvar), jf. lovbekendtgørelse nr. 178 af 5. marts 2018, lyder:

”Den, der har forældremyndighed over et hjemmeboende barn, hæfter umiddelbart over for skadelidte for skader, som barnet er erstatningsansvarlig for efter den almindelige erstatningsregel, med indtil 7.500 kr. for hver skadegørende handling eller unkladelse.”

Af forarbejderne til loven fremgår af de specielle bemærkninger (Folketingstidende 2008-09, tillæg A, lovforslag nr. L 96, s. 2951 og 2952) bl.a.:

”Det foreslås, at forældremyndighedsindehaveren hæfter umiddelbart over for skadelidte for skader, som barnet er erstatningsansvarlig for efter culpareglen. Hæftelsen gælder således kun, hvis et ansvar kunne gøres gældende mod det skadevoldende barn, men det er ikke en betingelse, at barnets ansvar er fastslået ved dom eller forlig.

...

Efter offererstatningslovens § 17 indtræder staten i skadelidtes krav mod skadevolderen, hvis der udbetales erstatning til skadelidte. Da den foreslåede bestemmelse indebærer, at forældremyndighedsindehaveren hæfter for indtil 7.500 kr. pr. skadegørende handling, når det skadevoldende barn selv er erstatningsansvarlig, vil staten også kunne rette sit regreskrav mod forældrene inden for dette maksimumbeløb.”

### **Anbringender**

Civilstyrelsen har anført navnlig, at det må lægges til grund, at A i forbindelse med en klassetur generede nogle kammerater, og at C bad ham følge med tilbage til skolen, hvilket han nægtede. Hun tog herefter bestemt fat om hans ryg, hvilket medførte, at A greb fat i hendes hår og hev hende ned på knæ, så hun slog hul på bukser og knæ, ligesom hun blev tildelt adskillige knytnæveslag i mave og på arme samt slag med en kæp eller pind. Disse handlinger var ansvarspådragende og udtryk for forsættelig vold.

Landsretten har med rette fundet, at der er årsagssammenhæng mellem den forsættelige voldsudøvelse og de rejste krav. Kravene til bevis for årsagssammenhæng lempes, hvis skadevolderens handling er begået med forsæt eller grov uagtsomhed, dvs. klar culpa, jf. UfR 2002.1496 H. Det samme gør sig gældende i sager om regres for godtgørelse og erstatning udbetalt efter offererstatningsloven, jf. UfR 2020.2390 H.

At der er årsagssammenhæng understøttes af speciallæge i psykiatri, overlæge Claus Refshammers vurdering i erklæring af 8. juni 2016, hvorefter overfaldet den 19. maj 2014 er årsag til Cs PTSD. Det understøttes også af, at Arbejdsmerkeds Erhvervssikring i sin afgørelse af 27. februar 2018, under medvirken af en lægekonsulent, har anerkendt Cs posttraumatiske belastningsreaktion som



en arbejdsskade og vurderet, at denne er årsag til et varigt mén på 15 %. Skønserklæringen af 8. august 2023 støtter også entydigt og i sin helhed, at der er årsagssammenhæng, jf. svaret på spørgsmål IB.

Selv hvor det kan godtgøres, at skadelidte har en særlig følsomhed i relation til psykiske skader eller er særligt sårbar, følger det af retspraksis, at en sådan følsomhed er uden betydning for den erstatningsretlige årsags- og adækvansbedømmelse, jf. det almindelige erstatningsretlige princip om at "tage skadelidte, som skadelidte er".

Den udøvede vold er årsag til den sygemelding, der begrundes den tilkendte godtgørelse for svie og smerte. Det var endvidere ikke upåregneligt, at As handlinger kunne medføre en skade i det omhandlede omfang.

Det klare udgangspunkt efter erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1, 2. pkt., er, at der ikke sker lempelse eller bortfald, når ansvarspådragende forhold er begået forsætligt, jf. bl.a. UfR 2002.1496 H og UfR 2015.944 H. Af forarbejderne til myndighedslovens § 63, som gik forud for erstatningsansvarslovens § 24 a, 2. pkt., om lempelse af børns erstatningsansvar, fremgår om forsætlig eller uagtsom skadesforvoldelse, at dette "naturligvis bør have Betydning for Ansvarets omfang", jf. kommissionsudkast fra juli 1921. Der må herefter ved vurderingen af, om et barns erstatningsansvar kan lempes, lægges betydelig, hvis ikke ligefrem afgørende, vægt på, at erstatningsansvaret er pådraget som følge af forsætlig vold. Beskaffenheden af As handlinger taler således imod lempelse – i modsætning til, hvad landsretten er nået frem til.

Kravets størrelse taler også imod lempelse, da det ikke har en størrelse, som vil virke urimeligt tyngende. Med sin unge alder har A mange år til at kunne tilbagebetale regreskravet. Uanset om han efter endt uddannelse begynder at arbejde på ordinære vilkår, eller om han i stedet er garanteret en månedlig indtægt på baggrund af en fleksjobvisitation, vil kravet ikke virke urimeligt tyngende.

Heller ikke hans alder på tidspunktet for voldsudøvelsen taler for lempelse. Et 12-årigt barn forstår, at et overfald kan påføre en anden person alvorlig psykisk smerte. Det taler ikke i sig selv for lempelse, at et 12-årigt barn i mindre grad end en voksen kan kvalificere den psykiske smerte nærmere.

Civilstyrelsen indtræder i Cs krav mod A, jf. offererstatningslovens § 17. Han skal som udgangspunkt hverken stilles dårligere eller bedre, end hvis kravet var rettet direkte mod ham af C, jf. UfR 2020.2390. Det ville være i strid med både den dom og forarbejderne til § 24 a, 2. pkt., hvis As handlinger var "gra-

tis". Landsrettens dom i denne sag er udtryk for en retstilstand, som synes uforenelig med hovedreglen i § 24 a, 1. pkt., hvorefter børn under 15 år er erstatningspligtige efter samme regler som personer over 15 år.

A og B har anført navnlig, at gyldigheden af Erstatningsnævnets afgørelser ikke længere bestrides.

Civilstyrelsen har ikke ført bevis for, at han har udsat C for vold ved forsætligt eller uagtsomt at have påført hende skader ved spark, knytnæveslag, kast med sten mv., som forklaret af C i landsretten. Der er alene enighed mellem parterne om, at der opstod håndgemæng, og at den fysiske kontakt mellem parterne startede med, at C bagfra tog fat om hans ryg. Efter hændelsen fortsatte han sin skolegang, og hændelsen havde således ingen konsekvenser for ham. Der er som følge heraf intet erstatningsansvar og dermed ingen pligt til at refundere den erstatning, som Erstatningsnævnet har udbetalt til C.

Der er ikke dokumenteret årsagsforbindelse mellem hændelsen den 19. maj 2014 og det efterfølgende sygdomsforløb. Der gik omkring et år fra hændelsen til Cs sygemelding, som blev udløst af bl.a. stress, uenighed med ledelsen samt manglende støtte og opbakning. Det fremgår også af Cs besvarelse af spørgeskemaet til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, at hun havde været udsat for en stor arbejdsmængde, omstruktureringer i forbindelse med en ny skolereform og ny arbejdstidsaftale, samt at hun var sygemeldt med stress i flere måneder i 2003-2004. Der foreligger således konkurrerende skadesårsager.

Speciallæge i psykiatri Kurt Bjerregaard Stage gav i sin skønserklæring af 8. august 2023 ikke entydigt udtryk for, at den psykiske gene, C pådrog sig, alene relaterer sig til hændelsen i maj 2014. Stressende arbejdsforhold kan i nogen grad have været medvirkende til at forstærke og vedligeholde Cs PTSD, ligesom hendes stressperiode 10 år tidligere kan have haft indflydelse på udviklingen af PTSD – om end i mindre grad.

Afgørelsen UfR 2002.1469 H kan ikke anvendes til støtte for, at beviset for årsagssammenhæng i denne sag er lempeligt, idet der i den sag var tale om meget grov vold, som medførte, at den skadelidte umiddelbart efter voldens udøvelse pådrog sig en hjerneskade og ikke var i stand til at genoptage sit arbejde. C fik omvendt ingen dokumenterede fysiske skader ved hændelsen og modtog ingen form for lægebehandling i forbindelse med hændelsen eller i perioden umiddelbart derefter. Derimod fortsatte hun med at passe sit arbejde som lærer.

A var på hændelsestidspunktet netop fyldt 12 år, han var dog ikke alderssvarende og gik derfor i specialklasse. Uanset om det måtte lægges til grund, at han med forsæt eller grov uagtsomhed udsatte C for vold, var det en så fjern følge, og ikke påregneligt for ham, at hændelsen et år senere skulle føre til, at

hun blev sygemeldt som følge af hændelsen og efterfølgende blev diagnosticeret med PTSD.

Når en skadelidt pådrager sig psykisk skade uden at have pådraget sig fysisk skade eller have været i fare herfor, er udgangspunktet, at der ikke tilkendes erstatning, jf. UfR 2005.523 H og UfR 2006.2666/2 H. Idet den ansvarspådragende handlingens intensitet og farlighed var lav, og skadelidte ikke bevisligt pådrog sig nogen fysisk skade eller var i fare herfor, og skadelidtes sårbarhedsgrad var betydelig, er det skadelidte, der bærer risikoen for psykisk skade, jf. UfR 1955.1050 V og UfR 1988.166 H. Civilstyrelsen har herefter ikke i tilstrækkelig grad godtgjort, at PTSD-diagnosen og sygdomsforløbet udgjorde en påregnelig og erstatningsberettigende følge.

Henset til erstatningskravets betydelige størrelse, hans nuværende og fremtidige økonomiske og beskæftigelsesmæssige situation, jf. hans årsopgørelse for 2021 og direktør Es udtalelse, samt det forhold, at han på hændelsestidspunktet ikke var dækket af en forsikring, har han ikke nogen umiddelbar eller realistisk mulighed for i fremtiden at kunne betale erstatningskravet. Efter handlingens beskaffenhed og omstændighederne omkring handlingen i øvrigt bør erstatningskravet bortfalde eller lempes, jf. erstatningsansvarslovens § 24 a, forarbejderne hertil samt UfR 2019.3990 H. Da § 24 a, 2. pkt., er indført som en social og humanitær sikkerhedsventil, bør Højesteret lade erstatningskravet bortfalde eller lempe, selv i tilfælde af, at Højesteret måtte finde, at han handlede groft uagtsomt eller endda forsætligt. Herefter vil B' hæftelsesansvar ligeledes bortfalde.

Hvis han alligevel skulle blive dømt til at betale erstatning, bør forrentningen af beløbet udskydes til den 25. marts 2026, hvor han fylder 24 år.

## **Højesterets begrundelse og resultat**

### *Sagens baggrund og problemstillinger*

Lærer C var den 19. maj 2014 på gåtur med en gruppe elever fra Y Skole, herunder den 12-årige A. Som følge af As adfærd under turen tog C fat om ham for at følge ham tilbage til skolen, hvilket han fysisk modsatte sig, og der opstod tumult.

Den 21. maj 2014 anmeldte Y Skole episoden som en arbejdsskade for C, og det blev i anmeldelsen oplyst bl.a., at hun havde været udsat for fysisk og psykisk vold og havde fået sår og overfladiske skader på overkroppen.

C var sygemeldt fra den 4. maj 2015 til den 1. august 2016, og hun er efterfølgende diagnosticeret med PTSD. Erstatningsnævnet har ved en række afgørelser på baggrund af episoden den 19. maj 2014 tilkendt C godtgørelse for svie og

smerte med i alt 74.825 kr., jf. erstatningsansvarslovens § 3, renter med i alt 8.988,51 kr., jf. erstatningsansvarslovens § 16, samt erstatning for udgift til advokatbistand med 9.000 kr.

Sydøstjyllands Politi besluttede den 2. oktober 2020 at gøre regres over for A for den godtgørelse og erstatning til C med i alt 92.813,51 kr., som Erstatningsnævnet havde udbetalt. Den 1. januar 2021 har Civilstyrelsen overtaget behandlingen af regreskravet.

Sagen angår, om staten (Civilstyrelsen) efter offererstatningslovens § 17 kan gøre regres mod A og i den forbindelse rejse hæftelseskrav mod hans mor B, jf. § 1, stk. 1, i lov om hæftelse for børns erstatningsansvar mv.

A og B har bestridt, at A udsatte C for vold den 19. maj 2014. De har endvidere anført, at der ikke er dokumenteret årsagsforbindelse mellem episoden og Cs efterfølgende sygdomsforløb, samt at det var upåregneligt for A, at C et år efter hændelsen blev sygemeldt og efterfølgende diagnosticeret med PTSD. Endelig har de anført, at et eventuelt erstatningsansvar må bortfalde eller lempes, jf. erstatningsansvarslovens § 24 og § 24 a.

#### *Ansvarsgrundlag, årsagssammenhæng og påregnelighed*

Også efter bevisførelsen for Højesteret lægges det til grund, at A den 19. maj 2014 udsatte C for forsætlig vold som fastslået af landsretten. Han handlede dermed ansvarspådragende.

Højesteret lægger endvidere som landsretten til grund, at Cs sygdomsforløb og udviklingen af PTSD er en følge af voldsudøvelsen. Dette bestyrkes af skønserklæringen af 8. august 2023. Der foreligger dermed årsagssammenhæng.

Højesteret finder, at der også foreligger påregnelighed (adækvans). Det bemærkes herved, at Cs sygdomsforløb og udviklingen af PTSD ikke kan anses for atypiske følger af den forsætlige vold.

#### *Bortfald eller lempelse af erstatningsansvaret*

Det følger af det anførte, at A er erstatningsansvarlig, og at Civilstyrelsen derfor som udgangspunkt kan gøre regres mod ham.

Spørgsmålet er herefter, om der er grundlag for at lempe eller lade erstatningsansvaret bortfalde.

Efter erstatningsansvarslovens § 24 a, 2. pkt., kan erstatningen for skader forvoldt af børn under 15 år efter omstændighederne nedsættes eller bortfalde. Efter bestemmelsen og forarbejderne hertil skal der ved vurderingen lægges vægt på barnets alder og udvikling, handlingens farlighed, og om barnet har handlet

groft uagtsomt eller ligefrem forsætligt, samt forholdet mellem barnets og skadelidtes evne til at bære tabet, herunder udsigten til, at skaden kan fås godtgjort hos andre, jf. herved Højesterets dom af 9. september 2019 (UfR 2019.3990).

A var på handlingstidspunktet 12 år, og han havde adfærds- og indlæringsvanskeligheder. Han slog og sparkede læreren C i skoletiden under en gåtur med en gruppe elever. Volden var forsætlig, men Cs sygdomsforløb og udviklingen af PTSD kan alene tilregnes ham som uagtsomme følger af den forsætlige vold.

A er i dag 21 år, og efter de foreliggende oplysninger om ham kan han ikke anses for at have realistisk mulighed for at afvikle gælden (regreskravet) inden for en overskuelig fremtid.

C har fået godtgørelse og erstatning gennem offererstatningsordningen.

Efter en samlet vurdering af de anførte omstændigheder tiltræder Højesteret, at regreskravet mod A bortfalder, jf. erstatningsansvarslovens § 24 a, 2. pkt.

#### *Konklusion og sagsomkostninger*

A frifindes for regreskravet. Det følger heraf, at B frifindes for hæftelseskravet.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens dom.

I sagsomkostninger for Højesteret vedrørende A skal Civilstyrelsen betale 56.187,50 kr., heraf er 40.000 kr. til dækning af udgift til advokatbistand og 16.187,50 kr. til dækning af udgift til syn og skøn. Sagsomkostningsbeløbet skal indbetales til Højesteret, der efter dækning af udgifterne til fri proces afregner med retshjælpsforsikringen.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Civilstyrelsen betale 26.187,50 kr. til B, heraf er 10.000 kr. til dækning af udgift til advokatbistand og 16.187,50 kr. til dækning af udgift til syn og skøn.

### **THI KENDES FOR RET:**

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret vedrørende A skal Civilstyrelsen betale 56.187,50 kr., som indbetales til Højesteret.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Civilstyrelsen betale 26.187,50 kr. til B.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.